

Folkebibliotekernes håndslag på at styrke børns læselyst

Børn og voksne læser mindre i Danmark. Og de læser mindre af lyst. Blot 20 procent af de danske skoleelever kan rigtig godt lide at læse – mod 43 procent internationalt. Og de danske skoleelever læser dårligere i dag end i 2011¹. Tallene for børns læsning er stærkt bekymrende.

Danmarks biblioteksledere er enige om, at læselyst er en livskompetence, der er afgørende for oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet. Det er derfor biblioteksledernes overbevisning, at bibliotekerne har og bør have en nøgleposition og kerneopgave i arbejdet med læselyst.

Det er en uomgængelig samfundsværdi, at børn og voksne sikres lige muligheder for intellektuel, kulturel og menneskelig udvikling. En oplyst offentlighed og en læsende befolkning er afgørende for et samfund med demokrati, fri meningsdannelse, lighed og tryghed.

Det er nødvendigt med en styrket samfundsforståelse for, at læseoplevelser giver adgang til værdifulde kulturelle oplevelser. Læsning har stor betydning for vores identitetsdannelse og kan give en dybere forståelse af andre mennesker, kulturer og livsvilkår.

Bibliotekslederne er derfor enige om at lave en fireårig, styrket indsats for at øge børns læselyst gennem oplevelse, viden, inspiration og fællesskaber.

Biblioteksledernes fireårige indsats

Bibliotekslederne forpligter sig på at udarbejde en fireårig lokal læsestrategi tilpasset lokale forhold, med målbare indsatser og mål for, hvordan indsatserne styrkes i bibliotekerne selv og i samarbejde med andre parter.

Bibliotekslederne prioriterer, at der i arbejdet med at styrke børns læselyst arbejdes med en bred forståelse af litteratur: både skøn- og faglitteratur, fysiske og digitale bøger, litteratur af høj kvalitet til de stærke læsere samt litteratur målrettet de læseskeptiske eller de læsesvage.

Bibliotekslederne vil sikre, at arbejdet med styrket læselyst ikke eksklusivt fokuserer på litteratur, men på styrkelse af sprog og literacy gennem mange formater og varierede typer aktiviteter, der styrker lysten til at læse.

Gennem indholdet i de lokale læsestrategier forpligter bibliotekslederne sig til:

1. At skabe styrkede fysiske rammer i biblioteksrummet, der inspirerer til læselyst for børn, med involvering af målgruppen.
2. At opprioritere indkøb af børnematerialer via en omprioritering af materialekontoen.
3. At bidrage til et styrket digitalt bibliotekstilbud til børn. Det indebærer blandt andet skærpet fokus på fordelingen mellem fysiske og digitale materialer samt afsøgning af styrkede finansieringsformer af digitale medier for børn.
4. At udvikle og styrke biblioteksaktiviteter (arrangementer, lærings- og programaktiviteter) for børn, så de bruges som et strategisk redskab til at skabe øget læselyst.
5. At lave konkrete indsatser med udgangspunkt i de tre primære inspirationskilder til børns læsning: forældre, venner og medier.
6. At inddrage børn og deres voksne i udviklingen af nye tilbud og formater i den lokale læsestrategi, og øge fokus på familien som målgruppe for at styrke familiers læsekultur.

7. At arbejde særligt intensivt med en udvalgt målgruppe, der defineres på baggrund af alder, fællesskaber, geografi, sproglig, social baggrund eller andet.
8. At basere strategiske valg angående fysiske rammer, materiale- og mediesamling og borgerrettede tilbud på baggrund af lokalsamfundsdata og brugerinddragelse. En analyse af data giver styrket viden om blandt andet demografi, geografi, børneinstitutioner, kulturhuse og andre aktører. Brugerinvolvering giver kendskab til børnenes og familiernes ønsker.
9. At styrke samarbejdet med relevante, lokale partnere, herunder samarbejdet med skole- og dagtilbudsområdet. Forældrene inddrages også som en partner.
10. At sikre og øge tilgængelighed til analoge og digitale læseoplevelser, også for børn og familier med syns- og læsehandicap. At undersøge, hvad der forhindrer børn i at læse. Det kan være fysiske forhindringer som afstand eller tilgængelighed til materialer, børnene oplever relevante. Og det kan være formidlingsformerne, den lokale læsekultur eller kommunikationen til læsesvage forældre med mere.

Bibliotekslederne forpligter sig på at støtte op om Oplæg til en national læsestrategi ².

Effekten af bibliotekernes håndslag

En vellykket implementering af håndslaget kommer til udtryk i større og bedre børnebiblioteker over hele landet, flere aktiviteter af høj kvalitet, der stimulerer børns læselyst samt øget tilgængelighed til den fysiske og digitale børnelitteratur på bibliotekerne.

De vigtigste effekter af en vellykket implementering af håndslaget er:

1. Flere børn læser af lyst.
2. Bibliotekerne styrker deres position som inspirationskilde til børns læsning.
3. Læselysten sættes på dagsorden, så der i samfundet er en øget bevidsthed om, at børns lyst til at læse er værdifuld i sig selv.

Bibliotekschefforeningen vil arbejde for, at der efter den fireårige periode gennemføres en ny læsevaneundersøgelse ³, der kan give en ny status på børns læselyst og bibliotekernes placering som inspirationskilde.

Styrket samarbejde og understøttende indsatser

Samarbejde på tværs af kommunerne og med de mange aktører på biblioteksområdet er afgørende for, at håndslaget opnår den ønskede effekt. I den forbindelse er Centralbibliotekerne, Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekschefforeningen centrale aktører, der på forskellig vis kan skabe rammerne for videndeling og inspiration.

Bibliotekschefforeningen vil sammen med relevante aktører arbejde for:

- At bibliotekerne får mulighed for styrket og målrettet kompetenceudvikling, der omhandler partnerskaber, udarbejdelse af konkrete læsestrategier og politisk kommunikation.
- At bibliotekerne drager nytte af hinandens erfaringer med læselyst, for eksempel gennem regional udveksling af de bedste børneindsatser, der kan gentages på andre biblioteker.
- At bibliotekernes arbejde med håndslaget løbende bliver delt mellem kolleger for at fremme implementeringen. Det kan være gennem status på igangsatte initiativer på regionale møder i CB-regi, gennem medlemsmøder i BCF og nyhedsbreve i BCF-regi.
- At bibliotekslederne bidrager til den kortlægning af bibliotekernes læselystprojekter, som Slots- og Kulturstyrelsen har annonceret ⁴.

Andre centrale samarbejdspartnere er landsdækkende institutioner og organisationer som Slots- og Kulturstyrelsen, Tænk tanken Fremtidens Biblioteker og Center for Børns Litteratur og Medier.

Links:

1. Oplæg til national læsestrategi, side 3
2. Oplæg til national læsestrategi
3. Børns læsning 2017
4. <https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/biblioteker/i-fokus/boern/laeselyst/>